

VAI TRÒ CỦA GIẢNG VIÊN TRONG NÂNG CAO Ý THỨC CHÍNH TRỊ CHO SINH VIÊN TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

Ngô Thị Minh Hằng, Phạm Văn Dinh
Trường Đại học Luật TP. HCM

Tóm tắt: Trong bối cảnh toàn cầu hóa, việc nâng cao nhận thức chính trị của SV đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành thế hệ trí thức trẻ có trách nhiệm xã hội, giúp họ hiểu được quyền và nghĩa vụ của mình với tư cách là công dân và phân tích các vấn đề chính trị và xã hội một cách phê phán. GV đóng vai trò chủ chốt trong việc định hướng quan điểm của SV, truyền cảm hứng cho họ và trang bị cho họ kiến thức chính trị và pháp lý để phát triển thái độ đúng đắn đối với các nguồn thông tin đa dạng. Để nâng cao nhận thức chính trị của SV, GV có thể áp dụng các phương pháp giảng dạy sáng tạo, tổ chức các hội thảo và thảo luận, lồng ghép kiến thức chính trị vào bài học và khuyến khích SV tham gia các hoạt động xã hội. Những cách tiếp cận này giúp SV phát triển các kỹ năng tư duy phân biện và ý thức trách nhiệm mạnh mẽ đối với cộng đồng.

Từ khóa: vai trò của GV, SV, nhận thức chính trị, toàn cầu hóa

THE ROLE OF LECTURERS IN ENHANCING POLITICAL AWARENESS AMONG STUDENTS IN THE CURRENT CONTEXT

Ngô Thị Minh Hằng, Phạm Văn Dinh
Ho Chi Minh City University of Law

Abstract: In the context of globalization, enhancing students' political awareness plays a crucial role in shaping a socially responsible generation of young intellectuals, helping them understand their rights and obligations as citizens and critically analyze political and social issues. Lecturers play a key role in guiding students' perspectives, inspiring them, and equipping them with political and legal knowledge to develop the right attitude toward diverse sources of information. To enhance students' political awareness, lecturers can apply innovative teaching methods, organize seminars and discussions, integrate political knowledge into lessons, and encourage students to participate in social activities. These approaches help students develop critical thinking skills and a strong sense of responsibility toward the community.

Keywords: role of lecturers, students, political awareness, globalization

Nhận bài: 28/12/2024

Phản biện: 22/01/2025

Duyệt đăng: 06/02/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay, việc xây dựng ý thức chính trị xã hội đóng vai trò then chốt trong xây dựng đội ngũ trí thức trẻ có trách nhiệm với xã hội, đặc biệt là đối với SV trong các trường đại học. SV cần có nhận thức sâu sắc về các giá trị chính trị và pháp luật, từ đó xây dựng thái độ trách nhiệm đối với nghề nghiệp và đảm bảo hành xử đúng đắn trong cuộc sống và công việc. Việc nâng cao ý thức chính trị không chỉ giúp SV hiểu rõ hơn về vai trò của chính trị, pháp luật trong việc bảo vệ quyền con người và đảm bảo công bằng xã hội, mà còn góp phần hình thành ý thức bảo vệ công lý, nâng cao khả năng nhận diện bối cảnh xã hội và các vấn đề xã hội phức tạp hiện nay. SV có ý thức chính trị vững vàng sẽ có khả năng phân tích các xu hướng toàn cầu hóa, nhận diện xung đột lợi ích xã hội, từ đó hành động một cách linh hoạt và hiệu quả trong bối cảnh mới.

Những SV có nền tảng ý thức chính trị sâu sắc thường có xu hướng phát triển thành những nhà lãnh đạo, chuyên gia trong nhiều lĩnh vực, góp phần vào việc xây dựng và hoạch định chính sách

công, cải thiện hệ thống quản lý và phát triển quốc gia. Trong bối cảnh xã hội hiện đại, ý thức chính trị giúp SV hiểu rõ quyền và nghĩa vụ của mình, đồng thời khuyến khích họ tích cực tham gia vào các hoạt động cộng đồng, bầu cử hay các phong trào xã hội với mục tiêu xây dựng một xã hội văn minh và dân chủ. SV có nền tảng chính trị vững chắc cũng sẽ dễ dàng nhận diện, phân tích các vấn đề chính trị với góc nhìn khách quan, hạn chế bị tác động bởi thông tin sai lệch hay các quan điểm thiếu chính xác.

SV, với vai trò là những trí thức trẻ đầy tiềm năng, cần có ý thức chính trị để đảm bảo các hành động và quyết định của mình luôn hướng đến lợi ích cộng đồng và bảo vệ công bằng xã hội. Ý thức chính trị giúp SV nhận thức sâu sắc về tầm quan trọng của đạo đức trong hành nghề và trách nhiệm đối với xã hội. Trong kỷ nguyên số hóa, SV phải đối mặt với dòng chảy thông tin phức tạp và đa chiều. Ý thức chính trị sẽ giúp họ biết cách chọn lọc thông tin, tránh bị thao túng hoặc phân tán bởi các nguồn không đáng tin cậy. SV là lực lượng trí

thức trẻ, giữ vai trò nòng cốt trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng, ý thức chính trị của SV không chỉ dừng lại ở phạm vi quốc gia mà còn mở rộng ra bình diện quốc tế. Điều này giúp SV nhận thức rõ hơn về vị trí của Việt Nam, từ đó khơi dậy động lực để họ đóng góp ý tưởng và hành động nhằm thúc đẩy các giá trị nhân văn, hòa bình, hợp tác quốc tế, đồng thời góp phần nâng cao vị thế của Việt Nam trong cộng đồng quốc tế.

Tuy nhiên, trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay, một bộ phận không nhỏ SV cảm thấy các vấn đề chính trị xã hội của đất nước không gắn liền mật thiết với cuộc sống hàng ngày của mình. Họ có xu hướng tập trung vào các môn học chuyên ngành hơn là các vấn đề chính trị xã hội. Một số trường đại học đã tổ chức các buổi hội thảo, tọa đàm chuyên đề về chính trị, công dân, pháp luật cho SV. Tuy nhiên, các hoạt động này thường không được thực hiện thường xuyên và mang tính chất bổ sung. Vì thế, việc nâng cao vai trò của giảng viên trong việc định hướng ý thức chính trị của SV là một nhiệm vụ rất quan trọng trong các trường đại học.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Giảng viên – người định hướng tư tưởng chính trị cho SV

GV các trường Đại học TP.HCM giữ vai trò then chốt trong việc nâng cao nhận thức và thái độ đúng đắn của SV đối với các vấn đề xã hội, chính trị của đất nước.

Thứ nhất, truyền đạt kiến thức chính trị thông qua giảng dạy. Ngay từ những năm đầu vào học tại trường Đại học, SV đã được nhà trường tổ chức các buổi học chính trị đầu khóa, thông qua các buổi học đã cung cấp cho SV những kiến thức cơ bản về chính trị, mục tiêu, định hướng của nhà trường trong giáo dục đào tạo. Khi tham gia vào lộ trình học tập, ở những năm học đầu tiên, SV thường được học các môn học như: Triết học Mác – Lê nin, Chủ nghĩa khoa học xã hội, Tư tưởng Hồ Chí Minh, Lịch sử Đảng, Kinh tế chính trị, Đại cương văn hóa Việt Nam, Pháp luật đại cương.... Đây là những môn học cung cấp những kiến thức cơ bản về đường lối, chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam. Thông qua các môn học này, GV đã tích hợp kiến thức chuyên môn với các kiến thức liên quan đến chính trị, pháp luật, văn hóa xã hội vào chương trình học.

GV cần lồng ghép các vấn đề chính trị vào bài

giảng một cách tự nhiên và hấp dẫn, trình bày các vấn đề chính trị dưới dạng tình huống thực tế để SV dễ dàng tiếp cận và thảo luận. GV cần tạo điều kiện cho SV trình bày quan điểm, đồng thời hướng dẫn cách tiếp cận và nhìn nhận đa chiều về các vấn đề chính trị. Thông qua các môn học tại trường, SV được trang bị kiến thức về lịch sử văn hóa dân tộc, bản chất của hệ thống chính trị và trách nhiệm của bản thân trong sự nghiệp phát triển đất nước. Điều này giúp họ trở thành những công dân có tinh thần yêu nước, tôn trọng pháp luật và sẵn sàng đóng góp vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thứ hai, tạo môi trường học tập tích cực. Trong quá trình giảng dạy, GV cần xây dựng một không gian học tập thân thiện, một môi trường học tập cởi mở và thân thiện giúp SV thoải mái chia sẻ ý kiến cá nhân mà không sợ bị đánh giá. GV cần xây dựng niềm tin và truyền cảm hứng học tập các môn chính trị cho SV. Sự tận tâm, trách nhiệm và tinh thần hỗ trợ của GV không chỉ giúp truyền đạt kiến thức hiệu quả mà còn khơi dậy tình yêu và sự hứng thú đối với các môn học lý luận chính trị. Để đạt được điều này, GV cần sở hữu kiến thức chuyên môn sâu rộng và thường xuyên cập nhật những thông tin, tri thức mới liên quan đến chính trị xã hội của đất nước. Bên cạnh đó, việc lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của SV giúp GV thấu hiểu tâm lý học tập, từ đó lựa chọn phương pháp giảng dạy phù hợp và hiệu quả, góp phần nâng cao ý thức chính trị và tinh thần trách nhiệm của SV đối với xã hội.

Thứ ba, truyền cảm hứng lý luận chính trị cho SV thông qua việc sử dụng các phương pháp giảng dạy tích cực, sáng tạo. GV cần áp dụng các phương pháp giảng dạy tích cực như thảo luận nhóm, nghiên cứu tình huống, đóng vai, hay tổ chức các buổi tranh luận. Những phương pháp này giúp SV phát huy khả năng tư duy phản biện, làm việc nhóm và ứng dụng lý luận chính trị vào thực tiễn. Các cách tiếp cận này giúp SV hứng thú hơn và nhận thức sâu sắc hơn về các vấn đề chính trị xã hội thông qua học tập. Ngoài ra, việc giảng viên ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy như các phần mềm hỗ trợ giảng dạy, các nền tảng học trực tuyến để tạo ra môi trường học tập linh hoạt và hiệu quả.

Thứ tư, vai trò làm gương của GV trong trường học. Đạo đức, lối sống của GV giữ vai trò quan trọng trong việc xây dựng và củng cố niềm tin chính trị cho SV. Để làm được điều này, GV cần

thể hiện một đời sống đạo đức chuẩn mực, nhất quán giữa lời nói và hành động. Đạo đức, lối sống của GV không chỉ thể hiện qua cách giảng dạy mà còn trong các mối quan hệ với đồng nghiệp, SV và xã hội. Phong cách làm việc khoa học, trách nhiệm, nghiêm túc và công bằng của GV sẽ tạo ra những ảnh hưởng tích cực đến SV, giúp họ xây dựng niềm tin vững chắc vào các giá trị lý luận chính trị của đất nước. Vai trò làm gương và khả năng truyền cảm hứng chính trị của GV góp phần quan trọng vào việc hình thành thế hệ trẻ có trách nhiệm, bản lĩnh và sẵn sàng đối mặt với các thách thức của xã hội hiện đại.

Trong môi trường đại học, GV là người dẫn dắt, định hướng tư tưởng chính trị đúng đắn cho SV. Thông qua các bài giảng, buổi thảo luận và trao đổi học thuật, GV giúp SV hiểu rõ bản chất và vai trò của các vấn đề chính trị xã hội, giúp các em nâng cao khả năng nhận diện, cảnh giác, phòng tránh những luận điệu sai trái, xuyên tạc, nhằm bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng và Nhà nước.

Thứ năm, vai trò hỗ trợ SV tham gia các hoạt động xã hội và chính trị. GV đóng vai trò quan trọng trong việc khuyến khích SV tham gia các hoạt động của Đoàn Thanh niên, Hội SV hoặc các tổ chức phi chính phủ nhằm nâng cao ý thức cộng đồng và tinh thần trách nhiệm xã hội. Việc tổ chức các chuyến thực tế hoặc chương trình ngoại khóa gắn liền với các vấn đề xã hội, như tham quan các tòa án, hay các cơ quan hành chính, không chỉ giúp SV mở rộng kiến thức mà còn tạo điều kiện để họ tiếp cận thực tế và hiểu rõ hơn về hệ thống chính trị.

Khi tham gia các hoạt động xã hội như tình nguyện, nghiên cứu cộng đồng hoặc các dự án chính trị, SV sẽ có cơ hội nhìn nhận và đánh giá rõ ràng hơn về những vấn đề xã hội đang diễn ra. Từ đó, họ phát triển ý thức chính trị và tinh thần trách nhiệm với cộng đồng, thể hiện qua các hành động cụ thể như bảo vệ môi trường, đảm bảo công bằng xã hội hay hỗ trợ các nhóm yếu thế. Những trải nghiệm thực tế này không chỉ giúp SV hiểu rõ hơn vai trò của mình trong xã hội mà còn khẳng định tầm quan trọng của việc chung tay xây dựng một xã hội dân chủ và văn minh.

Như vậy, có thể thấy vai trò của GV trong việc nâng cao ý thức chính trị cho SV là không thể thay thế. Thông qua việc truyền đạt kiến thức, xây dựng môi trường học tập tích cực, làm gương sáng

và định hướng SV tham gia vào các hoạt động thực tiễn, GV giúp SV nhận thức sâu sắc hơn về quyền và trách nhiệm của mình đối với đất nước. Đồng thời, giảng viên cũng góp phần hình thành một thế hệ trẻ vững vàng về bản lĩnh chính trị, có tinh thần trách nhiệm cao và lòng yêu nước, sẵn sàng đóng góp tích cực vào sự phát triển bền vững của xã hội.

2.2. Giải pháp nâng cao phát huy vai trò của giảng viên trong việc nâng cao ý thức chính trị cho SV

Thứ nhất, nâng cao nhận thức chính trị và kỹ năng giảng dạy cho GV. Cần tổ chức các khóa đào tạo và bồi dưỡng chuyên sâu về kiến thức chính trị, giúp GV cập nhật kịp thời và mở rộng hiểu biết về các vấn đề chính trị, xã hội hiện đại. Đặc biệt, những nội dung có ảnh hưởng trực tiếp đến SV như pháp luật, quyền công dân và các giá trị đạo đức xã hội cần được chú trọng. Các khóa bồi dưỡng này có thể bao gồm hội thảo chuyên đề, các lớp học ngắn hạn hoặc chương trình học trực tuyến về chính trị và xã hội học. Việc hợp tác giữa các trường đại học với các tổ chức, chuyên gia chính trị là điều cần thiết để đảm bảo chất lượng và tính thực tiễn của chương trình đào tạo.

Thứ hai, phát triển kỹ năng mềm của giảng viên trong giảng dạy chính trị. Bên cạnh kiến thức chuyên môn, GV cần được trang bị kỹ năng mềm hiệu quả để truyền đạt nội dung chính trị một cách dễ hiểu và sinh động. Các khóa đào tạo kỹ năng sư phạm cần tập trung vào việc sử dụng các phương pháp giảng dạy hiện đại như thảo luận nhóm, tương tác giữa người dạy và người học, cũng như ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy. Việc kết hợp linh hoạt các phương pháp này sẽ tạo điều kiện cho SV tham gia tích cực và hứng thú hơn trong quá trình học tập.

Thứ ba, xây dựng các chương trình giảng dạy phù hợp trong trường. Tích hợp nội dung chính trị xã hội vào các môn học đại cương và chuyên ngành. Đảm bảo rằng SV được tiếp cận với các kiến thức chính trị không chỉ trong các môn học chính trị mà còn trong các môn học chuyên ngành khác. Các môn học như về chuyên môn pháp luật, xã hội học, văn hóa, hay kinh tế có thể lồng ghép các chủ đề về chính trị, quyền công dân, trách nhiệm xã hội, và đạo đức chính trị, qua đó giúp SV nhận thức rõ hơn về vai trò của chính trị của mình trong mọi lĩnh vực. Đồng thời, GV cần áp dụng các phương pháp giảng dạy sáng tạo như

học qua tình huống thực tế, sử dụng công nghệ mô phỏng, thực tế ảo và tổ chức các buổi thảo luận, diễn đàn chính trị. Qua đó, SV được khuyến khích chủ động khám phá, trao đổi và giải quyết các vấn đề chính trị thực tiễn.

Thứ tư, thúc đẩy mối quan hệ tích cực giữa GV và SV. Mối quan hệ tin cậy giữa GV và SV đóng vai trò quan trọng trong việc khuyến khích SV cởi mở chia sẻ ý kiến về các vấn đề chính trị, xã hội và văn hóa. GV có thể tổ chức các buổi gặp gỡ, thảo luận ngoài giờ học để tạo ra không gian thoải mái, giúp SV bày tỏ quan điểm và trao đổi sâu sắc về các vấn đề họ quan tâm. Đồng thời, GV cần sẵn sàng giải đáp thắc mắc, định hướng SV nghiên cứu các vấn đề chính trị thông qua tài liệu bổ sung, nguồn học liệu trực tuyến và các buổi tư vấn chuyên đề mở rộng. Việc duy trì kết nối chặt chẽ này sẽ giúp SV phát triển nhận thức chính trị vững chắc và sẵn sàng đối mặt với những thách thức của xã hội trong tương lai.

Trên đây là những giải pháp quan trọng nhằm nâng cao vai trò của GV trong việc giảng dạy và định hướng chính trị cho SV, góp phần đào tạo thế hệ SV có bản lĩnh, có trách nhiệm và tinh thần yêu nước. Tóm lại, để phát huy vai trò của GV trong việc nâng cao ý thức chính trị cho SV, cần tập trung vào việc nâng cao nhận thức và kỹ năng giảng dạy cho GV, xây dựng chương trình giảng dạy tích hợp, tạo môi trường học tập kích thích tư duy chính trị và thúc đẩy mối quan hệ gần gũi giữa GV và SV. Những giải pháp này không chỉ giúp GV nâng cao hiệu quả giảng dạy mà còn giúp SV nhận thức sâu sắc hơn về tầm quan trọng của chính trị trong cuộc sống và nghề nghiệp tương lai.

III. KẾT LUẬN

GV trong các trường Đại học, thông qua việc giảng dạy các môn học, đặc biệt là các môn Lý luận chính trị, đóng vai trò then chốt trong việc nâng cao ý thức chính trị cho SV. GV không chỉ truyền đạt kiến thức chính trị mà còn phải tạo ra môi trường học tập tích cực, khuyến khích SV tham gia vào các hoạt động thảo luận, nghiên cứu chính trị, và phát triển tư duy phản biện. Đồng thời, GV cũng là tấm gương sáng trong ứng xử, thể hiện tinh thần trách nhiệm và thái độ đúng đắn trước các vấn đề chính trị – xã hội. Bên cạnh đó, việc lồng ghép nội dung chính trị vào các môn học khác và áp dụng phương pháp giảng dạy hiện đại, kết hợp công nghệ trong giảng dạy, sẽ giúp SV tiếp cận các vấn đề chính trị một cách sinh động và hiệu quả hơn. Hơn nữa, GV cần hướng dẫn, tạo điều kiện cho SV tham gia các hoạt động xã hội và nghiên cứu khoa học chính trị, qua đó nuôi dưỡng và phát triển ý thức chính trị sâu sắc.

Trong bối cảnh hiện nay, vai trò của GV trong việc nâng cao ý thức chính trị cho SV càng trở nên cấp thiết. Tuy nhiên, giảng viên cũng đang phải đối mặt với nhiều thách thức như thiếu thời gian, nguồn lực, sự cập nhật kiến thức chính trị, và sự thờ ơ của SV đối với các vấn đề chính trị. Để nâng cao vai trò của GV trong việc truyền đạt kiến thức và khơi dậy tinh thần trách nhiệm, ý thức tham gia vào các hoạt động chính trị – xã hội của SV, thì cần phải có kết hợp chặt chẽ giữa nhà trường và giảng viên. Sự kết hợp giữa tâm huyết của GV và sự hỗ trợ từ nhà trường sẽ góp phần nâng cao ý thức chính trị cho SV, hướng đến mục tiêu của nhà trường là xây dựng một thế hệ công dân có trách nhiệm, bản lĩnh và hiểu biết sâu sắc về các vấn đề chính trị và pháp luật trong xã hội hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Nguyễn Văn Bình (2019). *Giáo dục chính trị trong trường đại học*. Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia.
- Phạm Văn Đồng (2003). *Về giáo dục và vai trò của người thầy*. Nhà xuất bản Giáo dục.
- Trần Văn Hạnh (2018). *Phương pháp giảng dạy tích cực trong giáo dục đại học*. Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Nguyễn Văn Hùng (2019). *Phương pháp giảng dạy lý luận chính trị trong kỷ nguyên số*. Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Nguyễn Thị Thanh Hương (2021). *Đạo đức trong xã hội Việt Nam truyền thống và hiện đại*. Nhà xuất bản Khoa học Xã hội.
- Lê Văn Lý (2015). *Giáo dục lý luận chính trị trong thời kỳ đổi mới*. Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.
- Trần Thị Thanh Thảo (2018). *Giáo dục tư tưởng chính trị trong bối cảnh toàn cầu hóa*. Nhà xuất bản Lao động.